

KÖZBESZERZÉSI INTERJÚ

Interjú Ládonyi Orsolyával, a Közbeszerzési Hatóság keretében működő Tanács tagjával

DOI: 10.37371/KEP.2023.5.1

1. 2022 decemberében lett a Közbeszerzési Hatóság keretében működő Tanács tagja, mint a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara és a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara közös delegáltja. Milyen célokat és értékeket képviselve érkezett a Tanácsba, és hogyan értékeli az elmúlt hónapok munkáját?

Nagy megtiszteltetés számomra, hogy tagja lehetek a Közbeszerzési Hatóság keretében működő Tanácsnak. A két kamara sok százezer vállalkozót, gazdasági szervezetet tömörít magában, amelyek tevékenysége rendkívül szerteágazó. Éppen ezért sokszor nem könnyű megtalálni a közös nevezőt, de arra törekszem, hogy valamennyiük érdekeit képviseljem. A Hatóságban eltöltött eddigi néhány hónap egyik legfontosabb pozitív hozadéka, hogy nagyon sok olyan szakemberrel sikerült megismerkednem, akikkel kölcsönösen segíteni tudjuk egymás munkáját.

2. Mikor és milyen célból jött létre a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara, és köztestületként működve jelenleg mely szektorok érdekérvényesítésében, informálásában működik közre?

Magyarországon a kiegyezést követően, 1868-ban jöttek létre először formálisan kamarák. Alapvető feladatuk a kormányzat és a gazdasági szereplők közötti információáramlás biztosítása, a gazdaság önszabályozása volt. Az 1920. évi XVIII. törvénycikk hozta létre külön az agrárkamarát a mezőgazdasági termelők érdekképviseletére. Sajnos a II. világháborút követően felszámolták az addig igen hatékonyan működő agrárkamarai rendszert Magyarországon. A rendszerváltást követően újra alakult az agrárkamara, de egy elég viharos közel két évtized alatt – hol kötelező, hol önkéntes tagsággal – kereste a köztestület a helyét az ágazatban. Ez a helykeresés 2012-ben zárult le, amikor a magyar országgyűlés elfogadta az 2012. évi CXXVI. törvényt, ami létrehozta a Nemzeti Agrárgazdasági Kamarát (NAK). Az újonnan létrejött kamarának az élelmiszerlánc gyakorlatilag minden szereplője kötelezően a tagja, a mezőgazdasági input szolgáltatóktól, a gazdákon és élelmiszer-

feldolgozókon át, az agrárkereskedők, de például a mezőgazdasági szaktanácsadók is. A közel 400 ezres tagságával a NAK Magyarország egyik legnagyobb és legkiterjedtebb szervezete. Az alapvetően a mezőgazdasági termelők, erdőgazdálkodók, élelmiszerelőállítók és -kereskedők érdekérvényesítésén túl feladatunk a gazdasági szereplők és a kormányzat közötti oda-vissza információáramlás biztosítása. A klasszikus kamarai feladatok mellett a magyar állam több, egyéb feladat elvégzését is ránk bízta, mint köztestületre, így például Magyarországon a termőföld adás-vételek, valamint bérlések esetében a megyei kamarai szervezetek véleményezik a tranzakciókat. De a NAK-nál kell kérelmezni az őstermelői jogviszonyt is, és a hivatalos mezőgazdasági termésbecslést is a kollegáink készítik. Emellett egyéb területeken is próbáljuk segíteni a tagjainkat, sőt, akár a teljes magyar lakosságot: most már több mint 5 éve működtetjük a hazai jégkarméréselő rendszert, vagy 2022-ben itthon a szakma által legsikeresebbnek választott fogyasztásöztönző kampány az „Európai Friss Kalandok” volt, ami a gyerekek körében népszerűsíti a zöldség-gyümölcs fogyasztást.

3. Miképp jelenik meg a Kamara által képviselt területeken a közbeszerzési kötelezettség, és tapasztalatai szerint ezen beszerzések kapcsán melyek a leginkább aktuális kérdések?

Tagjaink eredményes és sikeres gazdálkodása teremti meg a társadalmi, gazdasági és környezeti szempontból fenntartható vidék alapjait. Ennek megfelelően tevékenységünkkel hozzájárulunk ahhoz, hogy az agrárgazdaság szereplőinek önbecsülése és társadalmi elismertsége erősödjön. Ösztönözzük tagjainkat, hogy etikus és fenntartható gazdálkodással óvják természeti értékeinket, különös tekintettel a tevékenységük alapját adó termőföldre. Feladatunknak tekintjük, hogy az ágazat helyzetét ismerve, arról valós képet mutatva segítsük tagjainkat abban, hogy szakmai tevékenységük felzárkózhasson a világ élvonalához. Ez teremt alapot arra, hogy munkájuk tartósan jövedelmező, így sikeres legyen.

A jövedelmezőség alapja lehet, hogy tagjaink egyes közbeszerzési eljárások alkalmával sikeres ajánlatadók legyenek, az eredményes eljárást követő szerződéses együttműködés során pedig jól működjenek. Azon túlmenően, hogy az egyes közbeszerzési eljárások ajánlatkérői előkészítése során a Nemzeti Agrárgazdasági Kamra által üzemeltetett piaci és árinformációs rendszer alapja lehet a becsült érték meghatározásának, a kamarai tagság alkalmassági követelmény lehet, melynek igazolása szintén a NAK hatáskörébe tartozik. A Kamara a közbeszerzések során felmerülő előzetes vitarendezési és jogorvoslati eljárások alkalmával is állást foglalhat, amennyiben az érintett eljárás a kamarai tagság tevékenységét érinti.

A jelenlegi legaktuálisabb kérdések, hogy a folyamatosan változó piaci környezetben a mezőgazdasági ágazatból származó termékek (elsősorban élelmiszerek) beszerzésére vonatkozó eljárások előkészítéséhez és az ajánlatok értékeléséhez megfelelő és hiteles adatokat biztosítsunk az ajánlatkérők számára. Természetesen a nyilvános piaci és árinformációk alátámaszthatják az indokolatlanul alacsony áron történő ajánlatok kizárását, ezáltal is hangsúlyt fektetve a megfelelő minőségű termékek beszerzésére.

Tagjainkat segítjük, hogy a korábban közbeszerzési eljárás nyerteseként megkötött szerződéseik teljesíthetősége ne kerüljön veszélybe, vagy ellehetetlenülés esetén milyen módon rendezhetőek a vitás kérdések

4. A vidékfejlesztés szakpolitikai jelentősége az ezredforduló óta egyaránt növekszik az Európai Unióban és Magyarországon is. Milyen kihívások előtt áll jelenleg ez a terület, és hogyan értékeli a hazai helyzetet?

Azzal, hogy Magyarország 2004-ben belépett az Európai Unióba alapvetően megváltozott a mezőgazdaság és a vidékfejlesztés szabályozási környezete. Ezek ugyanis az EU-ban közösségi politikák, így a tagországok nem önállóan döntenek ezen kérdésekben, hanem közösségi szabályok figyelembevételével, még akkor is ha saját pénzüket költik. A magyar agrárgazdaságnak – beleértve a feldolgozást is – volt néhány nem túl jó éve a csatlakozást követően, de az elmúlt másfél évtizedben – a tavalyi rendkívüli aszályt leszámítva – szép fejlődést mutat az ágazat. Ez részben nyilvánvalóan a Közös Agrárpolitika keretében érkező támogatásoknak és az

egységes belső piacnak is köszönhető. Tehát az uniós tagságunkból fakadó előnyök segítik hazánk gazdasági fejlődését, de az elmúlt években megjelenő uniós tendenciákkal komoly problémáink vannak, és ezeknek rendszeresen hangot is szoktunk adni.

Mind az agrárpolitika, mind a vidékfejlesztés olyan irányba tolódik, ami nem a vidéken élőknek és gazdálkodóknak az érdekeit szolgálja. A szakmánkhoz nem értő, városban élő, a természetet csak természetfilmekből megismerő emberek szeretnék meghatározni, hogy mi mit csináljunk, és hogyan éljünk a falvainkban és termőföldjeinken. Ez a legnagyobb kihívás, amivel mostanában szembesülünk. Mindannyian fenntartható, környezetbarát módon szeretnénk élni, és végezni a tevékenységünket. Azt is értjük, hogy ehhez néha változtatni kell a gyakorlatainkon, de az, hogy valaki aki legfeljebb csak kirándulni járt erdőben mondja meg egy erdésznek, hogy mit csináljon, nem elfogadható. Mindenki szeretné csökkenteni a növényvédő szerek használatát, de az, hogy politikai haszonyszerzésből mindenfajta vizsgálat nélkül kinyilvánítja az Európai Bizottság, hogy 50-80 százalékkal csökkentsük ezek felhasználását, olyan mintha azt mondanánk a kórházaknak, hogy gyógyítsatok meg ugyanannyi embert, de csak fele annyi gyógyszert használhattok. A fenntarthatóságnak az is feltétele, hogy azok az emberek, akik ezzel foglalkoznak, képesek legyenek ebből megélni, és képesek legyenek a szabályokat betartani. Ezért küzdünk, szerencsére ebben a küzdelemben a jelenlegi kormányzat a szövetségeseink. 2021 elején javaslatunkra nemzeti költségvetésből megemelte azokat a forrásokat, amiket arra használunk fel, hogy ennek az új „zöld” világnak megfeleljünk. De még így is komoly vitáink vannak a „haladó” nyugat-európaiakkal, ahol sajnos egy egyre szélesebb kör az állattenyésztést jelölte ki főbűnösnek a klímaváltozásért. Ez egyébként semmilyen tudományos adattal nem alátámasztható, de láthatóan ez inkább egy hitvita. Mi a józan gondolkodás talaján állva a következő években szeretnénk az egész társadalom számára érthetővé tenni, hogy az európai és benne magyar agrárgazdaság az egész világon a leginkább fenntartható módon végzi a tevékenységét, ezért nem a leépítésére van szükség, hanem a közösen meghatározott célok mentén történő fejlesztésére.

5. Mik a tapasztalatai a beszerzések kapcsán a fenntarthatósági (zöld, szociális és innovatív) szempontok érvényesítésével kapcsolatban, tud példát említeni olyan eredményesen lefolytatott közbeszerzési eljárásra, ahol már fenntarthatósági megfontolásokat is figyelembe vettek?

A Nemzeti Agrárgazdasági Kamra, mint ajánlatkérő számára fontos a fenntarthatósági szempontok figyelembevétele, kiemelt módon a környezetvédelemhez kapcsolódó kritériumok meghatározásában. Azon eljárásaink során, ahol környezetvédelmi szempontok érvényesíthetőek, ott pozitívan értékeljük azon szolgáltatókat és szolgáltatásokat, melyek a fenntarthatóságra komoly hangsúlyt fektetnek. Legjobb példa rá a higiéniai és takarítási szolgáltatások esetében a környezetbarát anyagok felhasználásának pozitív értékelése.

6. Ön a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara gazdasági főigazgató-helyettese. Miben látja annak értékeit, hogy munkájában az agráriumhoz kötődően tevékenykedik?

Az agrárium nemzetstratégiai jelentőségű ágazat, hazánkban tradicionálisan meghatározó szerepe van, amit a koronavírus-járvány alatti élelmiszer-ellátás biztosításakor még többen megtapasztalhattak. A kamara közel négyszázezer tagja érdekeit képviseli, összhangban a társadalmi igényekkel. Hazánk természeti adottságaira és a magyar agrártudásra, hagyományokra építve nemzetközi kitekintésben is tovább kell erősítsük a honi agráriumot. Kiváltságosnak tartom azt, hogy ebben, az ezt támogató országos szervezet munkájában évek óta részt vehetek.